

מדינת ישראל משרד המשפטים

המטנה ליועץ המשפטי לממשלה

נוהל הסדרת הטיפול במבקשי מקלט בישראל

1. בדיקה ראשונית -

א. הפניה הראשונית של מבקש מקלט בישראל (להלן - המבקש) תהיה לנציגות בישראל של נציב האר"ם לפליטים (להלן - הנציגות). הנציגות תערוך בדיקה וסינון ראשוניים של המבקשים באמצעות ראיון מקיף, בירור ראשוני עם משרד הפנים לגבי מידע המצוי בידו בנוגע המבקש, ככל שקיים מידע כזה, וכן פניה לקבלת מידע מהאר"ם. במקביל לתחילת הפעלת נוהל זה, תבחן האפשרות של שיתוף נציג משרד הפנים או הוועדה המייעצת בראיון האמור. הנציגות תבחר לפונה כי המידע יועבר לרשויות הישראליות לצורך המשך הטיפול בבקשתו.

ב. מקום שהמבקש מצוי במעצר בעת פנייתו לנציגות, תיערך הבדיקה הראשונית במקום מעצרו של המבקש.

ג. הנציגות תחליט, לאחר הבדיקה הראשונית, אם להעביר את הבקשה להמשך טיפול. מבקש שעבר את הסינון הראשוני של הנציגות כאמור, יעניק לו משרד הפנים, ככלל, אשרה זמנית (רגילה) המתירה את שהייתו בישראל עד החלטה סופית בעניינו, אלא אם כן קיימים נימוקים מיוחדים לשלול.

2. ועדה מייעצת -

א. תוקם ועדה מייעצת לשר הפנים לענין החלטה בבקשה למקלט מדיני.

ב. כיר"ר הועדה יכהן איש ציבור - שופט בדימוס או משפטן בכיר שלא מקרב עובדי המדינה - וכחבריה ישמשו נציגים של משרד הפנים (נציג ומרכז הועדה), משרד המשפטים ומשרד החוץ.

ג. נציג נציב האר"ם לפליטים בישראל (להלן - נציג הנציבות) יחמן, ככלל, להיות נוכח ולהשתתף בחלק הפתוח של דיוני הועדה, ואולם רשאית הועדה לקיים דיונים שלא בנוכחות נציג הנציבות, מטעמים הנוגעים לנושא הדיון, כגון חיסוי מידע בטחוני.

ד. נציגי גופים ממשלתיים רלבנטיים אחרים, כגון: משטרת ישראל, שב"כ וצה"ל, יזמנו לדיונים לפי הענין והצורך להשמעת עמדתם.

ה. הועדה תוכל לאפשר, במקרים מתאימים, גם נוכחות של נציגי גופים ציבוריים רלבנטיים (NGO'S) בחלק הפתוח של הדיונים, כפי שתמצא לנכון.

3. ההחלטה בבקשה -

א. פרטי המידע שנאסף מהמבקש ואודותיו על-ידי הנציגות בשלב הבדיקה הראשונית יועבר למשרד הפנים.

ב. החומר הנוגע למבקש יישלח לנציג משרדי הממשלה המיוצגים בוועדה, וכן לגופים ממשלתיים רלבנטיים נוספים, לשם קבלת הערות, מידע משלים וכן עמדתם באשר לבקשה.

ג. הנציגות תשלים אף היא את בדיקתה, במידת הצורך, מול הנציבות בג'בה.

ד. על בסיס המידע שנאסף יזומן המבקש לראיון ולשימוע בפני מנהל לשכת מינהל האוכלוסין הרלבנטית, אשר יוכל להיעזר, במידת הצורך, בפקידי מינהל האוכלוסין.

ה. בשלב זה, לאחר השלמת הבדיקה, תובא הבקשה לדיון בוועדה חמייעצת. המידע שהתקבל בהליכים שפורטו לעיל יוצג בפני הוועדה על-ידי אחד מחברייה ("rapporteur"), והיא תגבש המלצתה, על יסוד כל החומר שהובא בפניה.

ו. המלצת הוועדה תועבר לאישור שר הפנים, בצירוף כל החומר שנאסף על ידה, לרבות הטיועונים והעמדות שהועלו בדיונים בפניה.

ז. מי שבקשתו אושרה סופית על-ידי שר הפנים יקבל רשיון ישיבה מתאים, שיזכה אותו לשהות בישראל עד לשינוי בנסיבות בארץ אזרחותו שיאפשרו חזרתו אליה, או עד לביטול הרשיון מטעם אחר.

4. עיון מחדש -

מבקש שבקשתו נדחתה רשאי לפנות לוועדה בבקשה לעיון חוזר אם חל שינוי בנסיבות הרלבנטיות להחלטה, לרבות גילוי ממצאים או מסמכים חדשים. ככל שלמבקש השנות בדבר ההליכים בוועדה, רשאי הוא לפנות לשר.

5. הסמכות לקביעת מעמד פליט -

הסמכות והאחריות לקביעת מעמד של "פליט" למבקש המצוי בתחומי מדינת ישראל נתונה באופן בלעדי בידי רשויות המדינה, בהתאם לחוק ולהוראות נוהל זה.

נציבות האו"ם לפליטים מקבלת על עצמה, ככלל, את הכרעת מדינת ישראל, ולא תנפיק מצידה תעודות הכרה כפליט במבקשים השוהים בישראל.

6. נתיני מדינת אויב או מדינה עוינת -

מדינת ישראל שומרת לעצמה את הזכות, שלא לקלוט בישראל ולא להעניק אשרת שהיה בישראל לנתיני מדינות אויב או מדינות עוינות - כפי שייקבעו מעת לעת על-ידי הרשויות המוסמכות, וכל עוד הן במעמד זה, ושאלת שחרורם בערבות תיבחן בכל מקרה לגופו, בהתאם לנסיבות, עפ"י שיקולי בטחון.

ישראל מעריכה את הודעת הנציבות כי עד להסדר פוליטי כולל באזורנו ייעשה על ידה כל מאמץ למצוא לפליטים ארץ מקלט במדינה אחרת.

7. האמנה בדבר מעמדם של פליטים -

הטיפול בבקשות למקלט מדיני, כמפורט לעיל, ייעשה בהתאם לדין בישראל ובשים לב למחוייבויות שנטלה על עצמה מדינת ישראל לפי אמנת ג'נבה בדבר מעמדם של פליטים, 1951 ולפי הפרוטוקול בדבר מעמדם של פליטים משנת 1967. הוועדה תסתייע גם בספר העזר של ה-UNHCR.

8. חקיקה -

בתום תקופת נסיון של כשנה בהפעלת ההסדר הנדון ובהתאם ללקחים שיופקו, תיבחן בגישה חיובית האפשרות של עיגון הנוהל, או חלקו בדין - בחוק או בתקנות - לרבות קביעת סוג אשרה מיוחד למבקש מקלט מדיני, לאחר שבקשתו אושרה סופית כאמור, לשהיה בישראל עד לשינוי בנסיבות בארץ אזרחותו שיאפשרו חזרתו אליה.